Gemeente Kaag en Braassem

Participatieverslag

Bijlage G. Warmteprogramma Gemeente Kaag en Braassem

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
2. Participatieaanpak 3
3. Verslaglegging 4
3.1 De doelgroepen van de stakeholdersparticipatie gemeente Kaag en Braassem 4
3.2 Stakeholdersoverleg lokaal I, 13 november 2025, wensen gemeentebreed 5
3.3 Stakeholdersoverleg lokaal I, 13 november 2025, wensen (eigen) wijk of dorp 7
3.4 Stakeholdersoverleg publieke stakeholders I, 13 november 2025 7
3.5 Overleg dorpsraden 19 november 2025 8
3.6 Interne afdelingen 24 maart 2026 9
3.7 Stakeholdersoverleg lokaal II 14 april 2026 10
3.8 Stakeholdersoverleg publieke stakeholders II 14 april 2026 11

1. Inleiding

De gemeente Kaag en Braassem werkt aan een toekomst waarin woningen en gebouwen stap voor stap duurzamer worden verwarmd. In lijn met de landelijke klimaatdoelen en de ambitie om in 2050 aardgasvrij te zijn, stelt de gemeente een Warmteprogramma op. Hierin staat beschreven hoe de overgang naar duurzame warmte in de verschillende dorpen en wijken vorm kan krijgen.
De overstap naar duurzame warmte raakt inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties direct. Daarom vindt de gemeente het belangrijk om hen actief te betrekken bij de totstandkoming van het Warmteprogramma. Via participatie zijn wensen, zorgen, ideeën en aandachtspunten opgehaald, zodat het programma niet alleen technisch en financieel haalbaar is, maar ook aansluit bij wat leeft binnen de gemeenschap van Kaag en Braassem.

In dit participatieverslag wordt beschreven hoe het participatieproces is ingericht, welke doelgroepen wanneer zijn betrokken, welke input is opgehaald en op welke manier deze input is meegewogen bij het opstellen van het Warmteprogramma. Hiermee biedt het verslag een transparant overzicht van de samenwerking tussen gemeente en samenleving in de gezamenlijke opgave naar een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving.

Het verslag sluit aan bij de participatie-eisen uit de Omgevingswet, waarbij transparantie, vroegtijdige betrokkenheid en het zorgvuldig afwegen van belangen centraal staan.

2. Participatieaanpak

Doelgroep	Participatieniveau	Participatiemomenten
Bewoners en ondernemers	Informeren, consulteren	27 januari 2026, weekmarkt Leimuiden 5 februari 2026, weekmarkt Woubrugge Januari en februari 2026 Populytics bewonersraadpleging
Partners van de gemeente, lokale stakeholders.	Informeren, consulteren, coproduceren	13 november 2025 en 14 april 2026 fysieke bijeenkomsten, ochtend. 24 april is per mail de 80% versie verstuurd
Partners van de gemeente, publieke stakeholders.	Informeren, consulteren, coproduceren	13 november 2025 en 14 april 2026 fysieke bijeenkomsten, middag. 24 april is per mail de 80% versie verstuurd
Dorpsraden	Informeren, consulteren	19 november 2025
Interne afdelingen	Informeren, consulteren, adviseren	24 maart 2026
Gemeenteraad	Informeren, consulteren	
College van burgermeester en wethouders	Informeren, consulteren, (mee-)beslissen	

3. Verslaglegging

3.1 De doelgroepen van de stakeholdersparticipatie gemeente Kaag en Braassem

Betrokken organisatie	Omschrijving
Dorpsraad Hoogmade	De Dorpsraad van Hoogmade is een vrijwilligersorganisatie die zich inzet voor de leefbaarheid, het behoud van voorzieningen en de toekomst van het dorp.
Dorpsraad Kaag	De Vereniging Dorpsraad Kaag-Buitenkaag is een apolitieke belangenbehartiger die de belangen van het Zuid-Hollandse eiland Kaag (gemeente Kaag en Braassem) en het Noord-Hollandse Buitenkaag (gemeente Haarlemmermeer) behartigt. De dorpsraad, opgericht in 1972, slaat een brug tussen bewoners en beide gemeenten om de leefbaarheid in dit unieke dubbeldorp te bewaken
Dorpsraad Oud Ade	De Dorpsraad Oud Ade is de officiële spreekbuis tussen de bewoners en de gemeente Kaag en Braassem. Ze behartigt de belangen van de ongeveer 750 inwoners op het gebied van leefbaarheid, woningbouw, verkeer en recreatie
Dorpsraad Rijnsaterwoude	De Dorpsraad Rijnsaterwoude is de onafhankelijke belangenbehartiger voor inwoners van het dorp in de gemeente Kaag en Braassem. Het bestuur zet zich in om de leefbaarheid te verbeteren, de communicatie tussen bewoners en de lokale overheid te stroomlijnen, en vertegenwoordigt het dorp bij ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.
Dorpsraad Woubrugge	De Vereniging Dorpsraad Woubrugge is de onafhankelijke belangenbehartiger voor alle inwoners van het Zuid-Hollandse dorp. De stichting fungeert als de officiële spreekbuis tussen de bewoners en de gemeente Kaag en Braassem.
Energiecoöperatie Kaag	Energiecoöperatie op Kaag, initiatief van een aantal enthousiaste inwoners/energiecoaches
Expert team Kaag	Team van drie experts wat meedenkt over het Plan van aanpak voor het verduurzamen van Kaag
Holland Rijnland	Strategisch samenwerkingsverband 13 gemeenten in Zuid-Holland

KB Energie	Energiecoöperatie Kaag en Braassem, die drie projecten van grootschalige opwek van zonnestroom heeft gerealiseerd
Leimuiden Duurzaam	Energiecoöperatie van Leimuiden, richt zich op het verduurzamen van Leimuiden o.a. door de inzet van energiecoaches en zijn ook energieleverancier met OM energie.
Liander	Beheerder van het elektriciteit- en gasnetwerk in Zuid-Holland
OVKB	Ondernemersvereniging Kaag en Braassem
Provincie Zuid-Holland	Provincie bestaande uit 52 gemeenten
Stichting Kaag en Braassem Duurzaam	Stichting Kaag en Braassem, die o.a. de aansturing, werving e.d. regelt voor de energiecoaches van de gemeente Kaag en Braassem, exclusief die van Leimuiden.
Werkgroep Kaag Duurzaam 2040	Groep enthousiaste inwoners/energiecoaches die Kaag in 2040 aardgasvrij willen
Woondiensten Aarwoude*	Woningcorporatie met bijna 2.000 huurwoningen in de gemeenten Kaag en Braassem en Nieuwkoop
WYwonen *	Woningcorporatie met bijna 6.000 huurwoningen in de gemeenten Oegstgeest, Kaag en Braassem en Alphen aan den Rijn.

**Het is goed om te vermelden dat de woningcorporaties in november 2026 gaan fuseren.*

3.2 Stakeholdersoverleg lokaal I, 13 november 2025, wensen gemeentebreed

Feedback	**Verwerking**
Energie delen	Niet direct relevant voor het Warmteprogramma maar kan een plek krijgen in de uitvoeringsplannen.
Een voorbeeld voor kleinere groepen	
Hoe worden inwoners begeleid bij het keuzeproces?	Via ons online loket van Regionaal Energieloket en de inzet van de energiecoaches, wat beschikbaar is voor particulieren en ondernemers. Na de zomer van 2026 zal de gemeente een ondersteuningscampagne lanceren met bv. inkoopacties en warmtepompscans.
Hoe borgen we het onderhoud van de installaties na oplevering en in gebruik name?	Terechte opmerking, dit is een aandachtpunt, in het ondersteuningspakket zoeken we de samenwerking met lokale ondernemers.
Landelijke politieke stabiliteit is een aandachtspunt, hoe gaan jullie hiermee om?	Veel opgaves en daarbij behorende doeluitkeringen van het Rijk zijn voor langere periode gewaarborgd, denk hier bij de doeluitkering bestrijding energiearmoede en Nationaal Isolatie Programma (tot 2030).

Hoe worden de TVW, de LES en het Warmteprogramma aan elkaar gekoppeld?	De documenten zijn inhoudelijk en procesmatig aan elkaar gekoppeld: de TVW vormt het vertrekpunt met de eerste wijkgerichte warmtekeuzes, de LES levert daarvoor de regionale energie- en systeeminformatie (zoals bronnen, infrastructuur en netcapaciteit), en het Warmteprogramma actualiseert en concretiseert beide in één uitvoeringsgericht beleidsprogramma. Het Warmteprogramma gebruikt dus de TVW als beleidsbasis en toetst/verfijnt deze met de actuele inzichten uit de LES. Zo ontstaat één doorlopende lijn van visie → regionale afstemming → uitvoering.
Presentatie doelstellingen, ook de tussendoelen	Goed punt, nemen we mee.
De warmteoplossing heeft ook gevolgen voor de hoeveelheid energie die je gaat opwekken.	Correct, dit wordt meegenomen in de verdere uitwerking van energiescenario's
Hoe zorg je dat inwoners hetzelfde comfort in hun woning houden.	Goed punt, volgens het onderzoek van Populytics wat wij hebben laten uitvoeren is dat een belangrijke drijfveer.
Hoe zorg je dat mensen moeten dezelfde hoeveelheid kilometers kunnen rijden.	De gemeente streeft er daarom naar dat inwoners zich ook in een duurzamer energiesysteem op een betaalbare en toegankelijke manier kunnen blijven verplaatsen, bijvoorbeeld door in te zetten op laadinfrastructuur, openbaar vervoer, deelmobiliteit en voldoende netcapaciteit voor elektrisch vervoer.
Hoe beïnvloeden de naburige gemeente Alphen aan den Rijn en de Haarlemmermeer onze gemeente en wordt er ook gekeken naar gemeenschappelijke oplossingen?	We hebben regelmatig overleg met de naburige gemeenten, Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop vallen ook onder Holland Rijnland waar diverse ateliers zijn waarin wij samenwerken. En met de gemeente Haarlemmermeer hebben we ook regelmatig contact, bijvoorbeeld over de nieuwe windmolens die zij gaan plaatsen. We kijken mee op ontwikkelingen die voor onze gemeente ook relevant zijn.
Wij hebben 11 dorpen en volgens CBS zijn er 22 wijken. Gaan we deze CBS-indeling gebruiken voor de indeling?	Nee, deze indeling wordt niet één-op-één gevolgd. De indeling van CBS is niet altijd even logisch.
Inclusieve energietransitie; hoe zorgen we ervoor dat iedereen mee kan komen?	Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan doelgroepen zoals lage inkomens, ouderen en VvE's, onder andere via gerichte het te ontwikkelen ondersteuningsaanbod en de daarbij behorende communicatie.
Gelijke behandeling; zo min mogelijk onderscheid in de benadering/tegemoetkoming van huurders en woningeigenaren.	Ook dit is een terecht punt, we werken nauw samen met de woningcorporaties en wij leggen onze afspraken af in de prestatieafspraken.

	Ook denken wij na hoe wij gespikkelde straten en wijken gaan aanpakken in het ondersteuningsaanbod.
Duidelijkheid over subsidies, zorg voor een financieel adviseur die kan ontzorgen.	Goed punt, er zijn voorbeelden van gemeenten die daar gebruik van maken. Het is de vraag of wij dit kunnen bieden in het ondersteuningspakket, maar we nemen het zeker mee.
Dorp voor dorp. Elk dorp is anders en heeft zijn eigen karakter.	Wij hanteren inderdaad een dorp-voor-dorp benadering.
Wij ervaren een moeizame samenwerking met de woningcorporaties, hoe kunnen we deze verbeteren?	Nemen we mee.

3.3 Stakeholdersoverleg lokaal I, 13 november 2025, wensen (eigen) wijk of dorp

Feedback	**Verwerking**
Transparantie over de plannen	Belangrijk, nemen we mee.
Kleine projecten voor het opslaan van warmte in de zomer.	In de uitvoeringsplanfase, kunnen dit soort pilotprojecten ontstaan als daar animo voor is bij buurtbewoners.
Bewoners enthousiast maken en erbij (WUP) betrekken zodat participatie vorm krijgt.	Participatie zal altijd een onderdeel zijn van een WUP.

3.4 Stakeholdersoverleg publieke stakeholders I, 13 november 2025

Feedback	**Verwerking**
Wij brengen alles naar een standaard, dit zijn isolatiewaarden.	Wij begrijpen dat de regels voor woningcorporaties er anders uitzien dan een paar jaar geleden. Wel maken wij ons zorgen op het moment dat de stap naar aardgasvrij naar achteren wordt geschoven.
Integraal programmeren, alle partijen gaan afstemmen.	Hierbij wordt aangesloten op regionale programmering (bijvoorbeeld via Holland Rijnland) om efficiënt gebruik te maken van schaarse netcapaciteit en uitvoeringscapaciteit
Georganiseerde warmtevraag	Op het moment dat dit eventueel een vanuit een initiatief van inwoners betreft, kunnen we dit zeker onderzoeken.
Compabiliteit met andere CO2 doelen	Goed punt, nemen we mee. Goed om te weten dat we bezig zijn met de aanschaf van een tool om meerdere indicatoren te gaan meten.

	Voor een nul-meting en om in de toekomst te meten welke vorderingen we maken en/ of bijgestuurd moet worden.
Participatie en draagvlak	Dit komt meerdere keren terug en nemen wij altijd in het warmteprogramma en de wijkuitvoeringsplannen.
Plannen van andere gemeenten	Wij volgen andere gemeenten op de voet.
Gaan jullie de aanwijsbevoegdheid inzetten?	Ja, dat is wel het voornemen. Goed om te vermelden dat deze alleen daadwerkelijk onder zeer strenge voorwaarden kan worden ingezet bij wijziging van het omgevingsplan.
Waarom wordt er niet ingezet op een warmtenet zoals Nieuwkoop/Langeraar? Dit is een nieuw IKC met nieuw te bouwen huurwoningen.	Wij staan wel achter kleinschalige warmtenetten zoals in Langeraar, wij hebben wel een andere filosofie dan de gemeente Nieuwkoop. Nieuwkoop doet het eerst zelf en wij laten het meer over aan de inwoners/markt. Wij staan wel open voor een lokaal initiatief, dan zij wil ten allen tijden bereid mee te denken.
Wat zijn de criteria om te starten met een wijk? 1. Hoe goed is een wijk geïsoleerd? 2. Hoeveel coöperatiebezit?	Dat zijn twee juiste criteria, de weging hiervan moet nog bepaald worden.
Bij Zeer Lage Temperatuur zijn de investeringskosten vergelijkbaar met individuele warmtepompen.	Op basis van verschillende Nederlandse onderzoeken naar warmtenetten en all-electric oplossingen geldt inderdaad dat bij een zeer lagetemperatuur-warmtenet (ZLT) de investeringskosten per woning vaak vergelijkbaar kunnen zijn met die van een individuele warmtepomp, vooral in goed geïsoleerde bestaande bouw of nieuwbouw. Daarbij verschilt de kostenverdeling wel: bij een ZLT-warmtenet liggen de collectieve infrastructuurkosten hoger, terwijl bij individuele oplossingen de kosten vooral in de woning zelf zitten.

3.5 Overleg dorpsraden 19 november 2025

Feedback	**Verwerking**
Hoe gaan jullie de bewonersraadpleging doen? Doen jullie niet heel veel dubbel werk?	Nee, wij doen niet het hele onderzoek over wat tijdens de Transitie Visie Warmte is gedaan, maar het wel is goed om een deel van het onderzoek opnieuw te doen, omdat technieken en/of uitkomsten kunnen veranderen, hier hebben onze inwoners recht op.
Hoe gaan jullie de oudere inwoners bereiken, is het niet mogelijk deze inwoners een brief te sturen?	Wij zijn terughoudend in het sturen van brieven, dit omdat wij regelmatig signalen

	kregen dat er te veel brieven werden gestuurd door de gemeente. Wij gaan een ondersteunings-pakket voor inwoners inrichten en het doel is een inclusieve transitie.
Gebruik voor communicatie ook het lokale blaadje “de Brug”.	Dit kanaal is bekend; vanwege de beperkte verschijningsfrequentie wordt gekeken naar aanvullende communicatiemiddelen.
Hoe zit het met de oudere inwoners, worden die ontzorgd?	Wij gaan een ontzorgings-pakket voor inwoners inrichten en het doel is een inclusieve transitie.
Wie gaat deze warmtetransitie betalen?	Een ontzorgings-pakket bestaat niet alleen uit informatie, maar ook instrumenten zoals subsidies, inkoopacties.
In totaal zijn er 380 woningen in Oud Ade en elke woning heeft een 3-fasen aansluiting nodig voor een warmtepomp, hoe gaan jullie dit organiseren?	De overstap naar warmtepompen vraagt inderdaad om voldoende netcapaciteit en in veel gevallen een 3-fasen aansluiting. Daarom stemmen we vroegtijdig af met de netbeheerder om te bepalen welke verzwaringen van het elektriciteitsnet nodig zijn. De uitvoering zal gefaseerd plaatsvinden, zodat niet alle 380 woningen tegelijk aangepast hoeven te worden. Bewoners worden tijdig geïnformeerd over planning, technische gevolgen en mogelijke ondersteuning.
Wij hebben zorgen over de aanleg; er zijn weinig vakmensen die de kabels kunnen aanleggen. En bij vorst in de grond kan het ook niet.	Die zorg herkennen we en nemen we serieus. Er is momenteel landelijk schaarste aan technisch personeel en werkzaamheden zoals kabelaanleg vragen een goede planning. Daarom wordt de uitvoering ruim vooraf afgestemd met aannemers en netbeheerder en waar mogelijk gefaseerd uitgevoerd. Ook wordt rekening gehouden met seizoensinvloeden, zoals vorstperiodes, waardoor werkzaamheden indien nodig worden verschoven.

3.6 Interne afdelingen 24 maart 2026

Feedback	**Verwerking**
Hoe gaan jullie om met netcongestie?	Is zeker een aandachtspunt en wij hebben intensief contact met de netbeheerder.
Wie gaat er eigenlijk over netcongestie?	De verantwoordelijkheden rond netcongestie liggen primair bij de netbeheerder, in afstemming met landelijke en regionale overheden.
Hoe vindt de interne afstemming plaats?	Door een projectgroep.
Wat is de impact van het warmteprogramma op de omgevingsvisie en het omgevingsplan?	Het warmteprogramma zal ook landen in het omgevingsplan, denk bijvoorbeeld aan de normen met betrekking tot geluid. Hierin wordt

	nauw samengewerkt met de Omgevingsdienst West-Holland.
Wij zijn bezig met een herijking van de CBS-kaarten, nemen jullie dit ook mee?	Ja, maar het is de vraag of dit op tijd aangepast is.

3.7 Stakeholdersoverleg lokaal II 14 april 2026

Feedback	**Verwerking**
Hoe is de hiërarchie m.b.t de omgevingsvisie?	De omgevingsvisie is het hoogste strategische beleidsdocument van een overheid (Rijk, provincie of gemeente). Hierin staat de langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan staat lager in de hiërarchie dan de omgevingsvisie, maar heeft juist meer juridische werking. Deze dient in de gemeente Kaag en Braassem op januari 2032 herzien te zijn.
Is slechts 5% van het totale aantal huishoudens van 14.000, hoe bias is dit? Het zijn natuurlijk wel de inwoners die betrokken zijn of iets met duurzaamheid hebben. “Ik heb daar als dorpeling op de weekmarkt gestaan, het valt me op hoeveel mensen niet mee wilden werken aan de inwonersraadpleging als ik ze vroeg om mee te werken”.	Hoewel 700 respondenten statistisch gezien een substantiële groep vormen, vertegenwoordigt dit slechts circa 5% van alle huishoudens. Bovendien lijkt sprake van selectiebias: vooral inwoners die betrokken zijn bij duurzaamheid of participatieprocessen hebben deelgenomen. Observaties tijdens de werving op de weekmarkt wijzen erop dat veel inwoners niet wilden meewerken aan de raadpleging. Daardoor is de kans groot dat de uitkomsten niet volledig representatief zijn voor de gehele bevolking. Bij de interpretatie van de resultaten wordt rekening gehouden met mogelijke vertekening. Waar mogelijk worden resultaten aangevuld met andere databronnen.”
Welke bronnen zijn er voor collectieve warmte?	Er zijn vooralsnog geen grote bronnen voor geothermie, wel zou kleinschalig bv aquathermie kunnen worden ingezet.
Compleet onbegrijpelijk wat er bedoeld wordt met aandeel woningen met lagere eindgebruikerskosten dan aardgas.	Die formulering is inderdaad beleidsmatig en abstract. Anders geformuleerd: het percentage woningen waarvoor een alternatief voor aardgas naar verwachting goedkoper is in gebruik dan blijven verwarmen met aardgas.
Wat wordt er bedoeld met Nationale kosten?	Met nationale kosten worden de totale maatschappelijke kosten bedoeld van een

	warmteoplossing voor Nederland als geheel. Daarbij wordt gekeken naar alle kosten voor bijvoorbeeld aanleg van infrastructuur, aanpassingen aan woningen, energieverbruik en beheer over een langere periode. Het gaat dus niet alleen om de kosten voor individuele bewoners, maar om wat een oplossing de samenleving in totaal kost. Deze nationale kosten worden gebruikt om verschillende warmteopties eerlijk met elkaar te vergelijken.
Welke wijken worden nu bedoeld met Roelofarendsveen-Noord en Roelofarendsveen?	Met Roelofarendsveen-Noord bedoelt de gemeente formeel de CBS-buurt met die naam. Dat is niet alleen het “noorden” van het dorp in informele zin, maar een statistisch afgebakend buurtgebied van het CBS. De gemeente zegt expliciet dat dit “een groot deel van de dorpskern Roelofarendsveen” omvat. Met Roelofarendsveen bedoelt men dus de bredere dorpskern, terwijl Roelofarendsveen-Noord de specifieke geselecteerde startwijk binnen die kern is. Daarbij heeft de gemeente de CBS-grens iets uitgebreid met aangrenzende bebouwing en zelfs een klein stukje van Oude Wetering, zodat geen straten “doorgeknipt” worden
Een score matrix is makkelijker te begrijpen, dan deze kaarten.	Nemen we mee.
In Oude Wetering worden momenteel 9 transformatorhuisjes geïnstalleerd voor 1 juli 2026, neem dit mee. Inwoners zijn in Oude Wetering kapitaalkrachtig.	Nemen we mee
In Woubrugge gebeurt dit ook	Nemen we mee.
Wij blijven hangen in de eerste laag. Doelgroep benadering van vve’s. Het is belangrijk deze ook te benaderen.	Nemen we mee. Goed om te melden dat bijvoorbeeld onze lokale isolatiesubsidie is uitgebreid met de doelgroep vve’s.
Wat bied je de ondernemers? Deze doelgroep is ook belangrijk.	Goed punt, gaan we mee in overleg.

3.8 Stakeholdersoverleg publieke stakeholders II 14 april 2026

Feedback	**Verwerking**
Wij testen nu kabels to the max 120% of 140%, dit heeft gevolgen voor volgorde. ACM-prioriteringskader van beperkend werken. Volgorde aanpak wijken gaat op veel	Goed om te weten, wij realiseren ons dit. Wij zien dat jullie wel voorlopen

plekken veranderen, maar dat heeft in onze gemeente weinig impact. Liander is bij ons al goed op weg.	in onze gemeente qua verzwaring van het net.
Uitkomsten onderzoek Populytics is anders in de winter dan in de zomer.	Ja, dat klopt.
Hoe zit het met de lokale initiatieven?	Hier komt een leidraad voor die wordt opgenomen in het Warmteprogramma.
Wat zit er achter de kaarten? Soms heeft een variabele heel veel invloed, zoals bij kaarten van Holland Rijnland.	De juiste kaarten zijn voor ons een aandachtspunt en deze ontwikkelen wij door.
Wij merkten dat onze huurders tijdens de inval in Oekraïne stopten met stoken. Aandeel woningen met lagere gebruikerskosten: Gebruikt MSG dan ook de cijfers op blokniveau van Liander?	Gaan we navragen.
Een woningcorporatie geeft aan momenteel geen prioriteit te geven aan verdere installatietechnische verduurzaming vanwege de vele onzekerheden. De focus ligt voorlopig op isolatie en ventilatie. Daarbij wordt aangegeven dat de planning richting 2040 als niet haalbaar wordt beschouwd, mede vanwege beperkte financiële ruimte en doorrekeningen van leveranciers. Dit speelt onder meer in Roelofarendsveen en Rijpwetering. Een andere corporatie hanteert een vergelijkbare aanpak en zet eveneens primair in op isolatie en ventilatie. Daarbij wordt verwezen naar ervaringen elders met collectieve oplossingen voor bestaande woningen, die mogelijk kostenefficiënter zijn dan individuele maatregelen. Er wordt gewaarschuwd om niet uitsluitend te focussen op individuele oplossingen. Verder wordt aangegeven dat binnen enkele jaren meer duidelijkheid wordt verwacht over toekomstige warmteoplossingen en regelgeving. Ook spelen wettelijke procedures, het vereiste draagvlak onder huurders en beperkingen vanuit de flora- en faunawetgeving een belangrijke rol bij de uitvoerbaarheid van isolatiemaatregelen.	Begrijpelijk en nemen we mee in het afwegingskader.
Er wordt nu gekeken naar de warmtebehoefte van een huurwoning om het energielabel te bepalen, voorheen werden zonnepanelen verdisconteerd. Bepaalde woningen schieten naar F of G-label.	Goed punt, dit kan invloed hebben op: • De fasering van wijken; • De betaalbaarheid van aardgasvrije oplossingen; • De keuze tussen individuele en collectieve warmteopties; • De benodigde isolatiemaatregelen voorafgaand aan een warmteoplossing; • De investeringsopgave van corporaties en particuliere eigenaren.

Er zit nu een verschil in Europese en Nederlandse wetgeving. Wij zijn aan het testen met hybride warmtepompen, dit is een groot fiasco.	Goed om te weten, wij volgen deze ontwikkelingen op de voet.
Liander: wij hebben de volgorde van onze investeringsagenda iets aanpast.	Dit nemen wij mee.

3.9 Weekmarkten

27 januari 2026 weekmarkt Leimuiden, 5 februari 2026 weekmarkt Woubrugge. De opkomst bij de weekmarkten was aanzienlijk lager dan bij eerdere participatiemomenten in het kader van de Lokale Energie Strategie. Het weer speelde hierbij waarschijnlijk een rol: de temperatuur lag rond het vriespunt en er stond een ijzige wind. Om die reden is de geplande bewonersraadpleging van 13 februari in Roelofarendsveen geannuleerd.

3.10 Feedback en verwerking – feedbackronde per e-mail

Naast de stakeholders die we in gezamenlijke sessies hebben gesproken is er ook per e-mail de 80%-versie van het warmteprogramma onder embargo gedeeld met alle betrokken stakeholders. We hebben per mail een reactie gekregen van Liander, WY Wonen, Woondiensten Aarwoude, SKBD, KB Energie, Leimuiden Duurzaam en het Expertteam Kaag. De feedback afkomstig uit de reacties per e-mail is hieronder weergegeven in de vorm van een overzicht met de belangrijkste punten.

Aanscherping beschrijving rollen partners
Liander, de woningcorporaties, SKBD en KB Energie hebben suggesties gedaan voor het aanscherpen van de beschrijving van hun rol die we over hebben genomen en verwerkt in het Warmteprogramma. Zie hieronder voor meer over de woningcorporaties specifiek.

Omstandigheden woningcorporaties
Beide woningcorporaties hebben per mail aangegeven zoals ook al eerder in de stakeholdersessie dat hun focus tot 2040 met name ligt op isoleren en pas daarna op helemaal aardgasvrij. Vanuit die insteek is de wens geuit in een opvolgend overleg om een uitzondering te maken in startgebieden voor corporatiebezit omdat zij dan een grote piek krijgen in investeringen tussen 2040 en 2045 omdat een groot deel van hun bezit in de startgebieden valt.

Dit kan echter niet omdat er voor een totaal gebied een eindjaar voor het aardgas wordt aangewezen en hiervan geen afzonderlijke delen kunnen worden uitgezonderd. Daarnaast is het vanuit het oogpunt van gelijke behandeling niet rechtvaardig om corporatiebezit uit te zonderen, terwijl particuliere woningeigenaren in hetzelfde gebied wel aan deze opgave moeten voldoen. Wel hebben we in de prioriteringsmatrix een aanpassing gedaan. Waar eerst gebieden met een hoog percentage corporatiebezit beter scoorden dan gebieden met een laag percentage hebben we dat omgedraaid. Daarnaast is er een tekst aangeleverd door de corporaties over hun huidige situatie en die is verwerkt in het Concept Warmteprogramma.

Samenwerken met bewonersinitiatieven
Leimuiden Duurzaam heeft aangegeven meer duidelijkheid te willen van de gemeente op welke manier zij met bewonersinitiatieven en energiecoöperaties gaat samenwerken en ondersteunen. En verder gaven ze als feedback dat het onderbelicht is dat het meeste werk wordt gedaan door bevlogen vrijwilligers, zoals de energiecoaches.

Hier zijn aanpassingen op gedaan in de tekst en in de bijlage Afwegingskader samenwerking bewonersinitiatieven.

Netcongestie
Liander en ook SKBD hebben input gegeven om de teksten over netcongestie en de aanpak daarvan aan te scherpen, die zijn verwerkt.

Beschrijving aanpak Kaag
Op aangeven van het Expertteam Kaag is de beschrijving van de gebiedsaanpak op Kaag aangepast.

Lucht-lucht warmtepomp, nationale kosten, houtstook
Op aangeven van SKBD is de lucht-luchtwarmtepomp toegevoegd als één van de warmtepompopties, is beter uitgelegd wat nationale kosten in de warmtetransitie zijn, is meer aandacht besteed aan CO_2-reductie en is opgenomen dat olie-, hout- en pelletkachels niet gewenst zijn als alternatief voor gas.

Verschillende overige vragen
Verder zijn er verschillende overige vragen gesteld over onderwerpen in het warmteprogramma. We gaan ervanuit dat die in de Concept-versie van het Warmteprogramma met alle bijbehorende bijlagen worden beantwoord. Als blijkt dat er toch nog veel vragen blijven bij de stakeholders dan organiseren we nog een stakeholdersessie om hier dieper op in te gaan